

Vergaderjaar 2023–2024

28 625

Herziening van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

Nr. 366

BRIEF VAN DE MINISTER VAN LANDBOUW, VISSERIJ, VOEDSEL- ZEKERHEID EN NATUUR

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 27 augustus 2024

In het Nationaal Strategisch Plan, de nationale invulling van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB-NSP), wordt per 2025 een aantal verplichte en een aantal gewenste wijzigingen doorgevoerd. Met de Kamerbrief van 24 juni jl. is uw Kamer eerder geïnformeerd over de vereenvoudigingen voor de Goede Landbouw- en Milieucondities (GLMC's), ook bekend als de conditionaliteiten, die per 2025 effect zullen hebben (Kamerstuk 28 625, nr. 363). Aanvullend hierop worden er wijzigingen in de GLMC's en de ecoregeling voorgelegd aan de Europese Commissie. Ik licht deze aanpassingen in deze brief toe. Tot slot ga ik met deze brief in op de moties Tjeerd de Groot (D66) en Boswijk (CDA) (Kamerstuk 33 037, nr. 475), motie Grinwis (CU) c.s. (Kamerstuk 30 252, nr. 143) en Boswijk (CDA) c.s. (Kamerstuk 36 200 XIV, nr. 113). Daarbij zijn de volgende rapportages bijgevoegd: het advies van de Universiteit Wageningen over waarde- en puntentoekenning en gewassenlijsten in de ecoregeling per 2025; twee rapporten over een mogelijke systeemwijziging van de ecoregeling; en een financiële analyse van de ecoregeling in 2023.

GLMC 2: bescherming veengebieden

Bij de goedkeuring van het NSP door de Europese Commissie in 2022 is vastgelegd dat er aanvullende maatregelen moeten worden genomen voor de bescherming van veengronden. Dit wordt vanaf 2025 als volgt vormgegeven: De voorwaarde om het geldende peilbesluit aan te houden wordt uitgebreid naar alle veengronden. Om bodemberoering te beperken geldt voor percelen blijvend grasland op veengrond dat deze blijvend grasland moeten blijven. De Europese Commissie zal zich de komende periode buigen over het voorstel van Nederland om veengronden te beschermen en aangeven of zij het voorstel toereikend vinden of aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn.

GLMC 4 & 10: bufferstroken

Met de introductie van de bufferstroken in het GLB is er vanuit de sector aangekaart dat agrariërs voor Wilde haver, Knolcyperus en bepaalde invasieve exoten een verplichting hebben deze te bestrijden. In uiterste gevallen kan de bestrijding van deze soorten alleen gedaan worden met chemische gewasbeschermingsmiddelen. Met een algeheel verbod op de toepassing van chemische gewasbeschermingsmiddelen en biociden in de bufferstrook (GLMC 4 en 10), is hier sprake van conflicterende regelgeving. Vandaar dat ik deze GLMC's aanpas om ruimte te bieden om chemische bestrijding toe te passen in het geval er geen alternatieve bestrijdingsmogelijkheden zijn.

Ecoregeling punteneisen en nieuwe activiteiten

Zoals in de brief van 29 februari jl. (Kamerstuk 28 625, nr. 358) met uw Kamer is gedeeld, heb ik onderzocht of een differentiatie van de punteneisen voor de niveaus zilver en goud kan bijdragen aan verbetering van de ecoregeling. Ik heb daarvoor advies gevraagd aan Wageningen University & Research (WUR) en een praktijktoets laten uitvoeren door Aequator onder verschillende agrariërs en bedrijfsadviseurs. De definitieve rapporten zijn bij deze brief gevoegd. Op basis daarvan heb ik besloten om een dergelijke vergaande wijziging van de ecoregeling op dit moment niet door te voeren. Met name de praktijktoets geeft een gemengd beeld over de gevolgen van de wijziging voor de motivatie en deelname van landbouwers. Ik kies er op dit moment voor de toegankelijkheid en voorspelbaarheid van de huidige regeling te handhaven en bij te dragen aan vertrouwen van de sector in de overheid. Dat betekent wel dat het risico op overinschrijving, en daaraan gekoppelde effecten zoals tariefbijstellingen en (uitvoerings)aanpassingen, de komende jaren reëel blijven. Eventuele oplossingen hiervoor zullen in dat geval binnen de kaders van het GLB-NSP gevonden moeten worden. Hier zal ik (ook via de RVO) deelnemers duidelijk en zo snel mogelijk over informeren.

Daarnaast breid ik per 2025 het keuzemenu uit met twee eco-activiteiten en verwijder ik een activiteit. «Voedselbos» en «Tagetes als aaltjesbestrijding» worden toegevoegd. Ik ben blij dat we landbouwers die deze activiteiten willen ondernemen vanaf volgend jaar kunnen ondersteunen via de ecoregeling. De activiteit «Vroeg ras rooigewas 1 november» wordt in 2025 verwijderd, omdat deze maar marginaal bijdraagt aan één van de doelen van de ecoregeling en daarmee niet goed past in de integrale opzet van de regeling. Bovendien ben ik over het algemeen geen voorstander van kalenderlandbouw en probeer ik deze te verminderen.

Ecoregeling punten en waardes

Jaarlijks vraagt het Ministerie van LNV de WUR om advies over de gewassenlijsten, puntentoekenning, en waardes voor de eco-activiteiten. Het advies voor 2025 deel ik hierbij met uw Kamer. De puntentoekenning van de ecoregeling is altijd gebaseerd geweest op wetenschappelijk advies van de WUR, zoals ook in eerdere brieven met uw Kamer gedeeld. Ik vind het belangrijk om aan deze werkwijze vast te houden, zodat we boeren ondersteunen om echte impact te maken op de groene doelen van het GLB. Voor 2025 ben ik dan ook voornemens het advies van de WUR grotendeels over te nemen. Voor de eco-activiteiten natte teelt en grasklaver kan het echter zijn dat boeren de afgelopen jaren investeringen hebben gedaan rekening houdend met de vergoeding die zij vanuit de ecoregeling over meerdere jaren zouden kunnen ontvangen. Omdat ik hecht aan de betrouwbaarheid van de regeling, ben ik voornemens om

het puntenadvies voor natte teelt en grasklaver op dit moment niet door te voeren.

Sociale conditionaliteiten

Bij de start van de huidige GLB-periode is de Europese verplichting tot de invoering van sociale conditionaliteiten uitgesteld tot 2025. Deze worden nu van kracht. Sociale conditionaliteiten koppelen de GLB-subsidies aan het naleven van bestaande sociale wet- en regelgeving met betrekking tot het aangaan van arbeidsovereenkomsten en een veilige werkomgeving op het bedrijf. Overtreding kan leiden tot een boete op basis van de betreffende wetgeving, maar ook tot een korting op de GLB-subsidie. Zo werkt dit ook voor de andere conditionaliteiten.

Moties en vraag

De motie Tjeerd de Groot (D66) en Boswijk (CDA) van 6 november 2022 verzoekt de regering om de Kamer jaarlijks te informeren over de monitoring van de afname van grasland (Kamerstuk 33 037, nr. 475). Over de jaren 2022 en 2023 was er een toename van blijvend grasland van 747.472 ha naar 748.721ha. Het aandeel blijvend grasland ten opzichte van het totale areaal landbouwgrond is daarmee toegenomen van 41,93% naar 42,33%. De gegevens over het aantal hectare grasland in Nederland worden ingewonnen met de Gecombineerde opgave. In de maand maart van het opvolgende jaar rapporteer ik aan de Europese Commissie.

De motie Grinwis (CU) c.s. verzocht de regering om een analyse over de bedragen die in het kader van de eco-regeling over in 2023 geleverde prestaties uitgekeerd zijn (Kamerstuk 30 252, nr. 143). Op 29 februari jl. (Kamerstuk 28 625, nr. 358) is een eerste analyse naar uw Kamer gestuurd. Omdat RVO op dat moment nog niet alle betalingen had afgerond, kon er nog geen definitieve financiële analyse worden gedaan. Deze is nu wel bijgevoegd. Hiermee beschouw ik de motie als afgedaan.

Verder geef ik graag een stand van zaken naar aanleiding van een vraag uit het commissiedebat over Ondernemen en bedrijfsfinanciering van 7 februari (Kamerstuk 27 838, nr. 31) over de samenhang tussen het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) en de ecoregeling. Het lid Kisteman (VVD) vroeg de regering om naar deze regelingen te kijken en waar nodig de knelpunten voor ondernemers weg te nemen. De implementatie van de ecoregeling en het ANLb heeft het eerste jaar aanloopproblemen gekend. De simulatietool, ter ondersteuning van boeren bij het maken van besluiten bij de ecoregeling, bood onvoldoende ondersteuning aan boeren die meedoen met het ANLb. In samenspraak met de collectieven van het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer, en andere sector- en belangenorganisaties, worden hiervoor oplossingen uitgewerkt. Daarnaast worden bij het ANLb zogenaamde pluspakketten uitgewerkt, waardoor het stapelen van de ecoregeling met het ANLb eenvoudiger wordt, en de regelingen elkaar beter kunnen versterken.

Tot slot reageer ik op de motie Boswijk c.s. (Kamerstuk 36 200 XIV, nr. 113). In deze motie wordt de regering verzocht om, zolang er nog onvoldoende duidelijkheid is over wat de wisselwerking is tussen het ANLb en andere regelingen in het GLB, toch zekerheid te bieden dat het beheer dat is aangevraagd en goed is uitgevoerd, ook daadwerkelijk uitbetaald wordt. Vanwege de nieuwe elementen in het GLB en de korte voorbereidingstijd is in afstemming met Boerenatuur de beoordeling van de ANLb betalingen voor 2023 aangepast en extra ondersteund. Daardoor zijn veel administratieve fouten en fouterstelopgaven bij de collectieven voorkomen. Dit heeft ertoe geleid dat er nauwelijks kortingen zijn

opgelegd met betrekking tot de opgegeven oppervlakte. De kortingen in 2023 waren minder dan in voorgaande jaren. Daarmee is voorkomen dat de onduidelijkheid over de wisselwerking tussen het ANLb en andere regelingen in het GLB uiteindelijk een effect hebben gehad op de betaling. Daarmee beschouw ik de motie afgerond. Echter, in 2023 hebben collectieven veel extra werk moeten verrichten. Dit zal ook in 2024 het geval zijn. Daarom blijf ik samen met provincies monitoren of ook voor 2024 een aanpassing van, en extra ondersteuning bij, de beoordeling van de ANLb betalingen nodig is.

De Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
F.M. Wiersma